

Archeologienota met beperkte samenstelling:
Stelplaats De Lijn,
Rumst (prov. Antwerpen)

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, november 2019

Titel

Archeologienota met beperkte samenstelling:
Stelplaats De Lijn, Rumst
(prov. Antwerpen)

Auteur

Robby Vervoort

Opdrachtgever

De Lijn

Projectcode

2019G77

Projectcode De Lijn

PG0578

Plaats en datum

Borgerhout, november 2019

Reeks en nummer

RVFSA-Rapport, 78

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	4
2. Inleiding	7
2.1. Beschrijving van de geplande werkzaamheden	7
2.2. Archeologische voorkennis	15
2.3. Methodiek van het onderzoek	15
3. Archeologisch bureauonderzoek/assessment	16
3.1. Geo(morfo)logie en bodem	16
3.2. Topografie	18
3.3. Historische, cartografische en archeologische kennis	20
3.3.1. Korte historiek van Rumst (geschreven bronnen).....	20
3.3.2. Cartografische bronnen/luchtfoto's.....	22
4. Synthese, onderzoeksvragen en samenvatting.....	28
4.1. Synthese gespecialiseerd publiek en antwoord onderzoeksvragen	28
4.2. Samenvatting niet gespecialiseerd publiek.....	28
5. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	29
6. Bibliografie	29
6.1. Online bronnen.....	29
6.2. Literatuur	29
7. Lijst figuren en bijlagen	30
7.1. Lijst figuren	30
7.2. Lijst Bijlagen.....	30

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Rumst, De Lijn (19-RUM/LIJ-2019G77)

Ligging

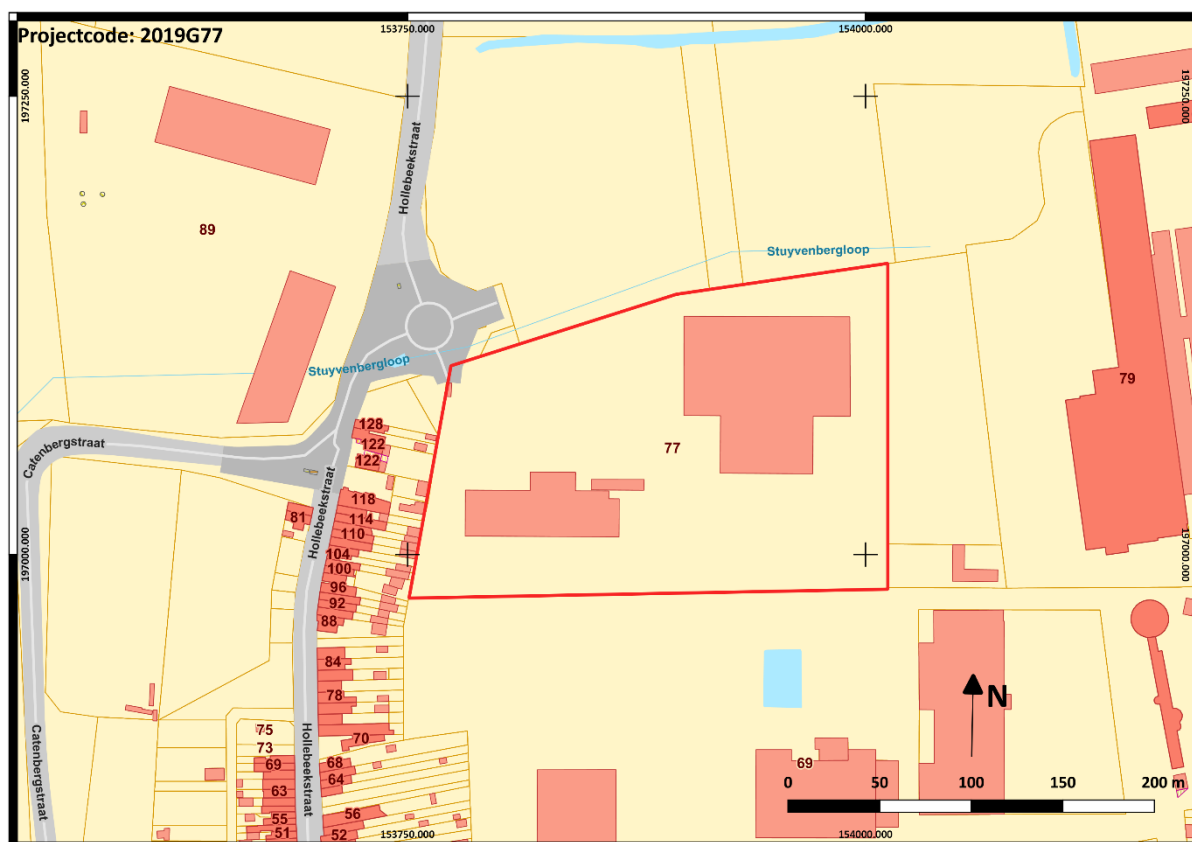
Antwerpen, Rumst,
 Doelhaagstraat 77

Kadastrale gegevens

Rumst:
 1ste Afdeling: Sectie B
 Perceelnummers: 450T3

Bounding Box

X153750,5 Y196976,2
 X154012,3 Y196980,6
 X154012,3 Y197158,6
 X153897,6 Y197142,0
 X153773,2 Y197102,8

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied in rood

Projectcode

2019G77

Opdrachtgever

De Lijn
Afdeling Beheer en Innovatie Infrastructuur
Motstraat 20
2800 Mechelen

Contactpersoon opdrachtgever

Dhr. Wouter Vanrenterghem
Projectmanager

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research
& Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126
Guldensporenstraat 143
2140 Borgerhout

Geplande ingreep

Sloop bestaande bebouwing, sloop en vervangen deel
bestaande verharding, nieuwbouw
onderhoudscentrum.

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het
Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De melding
werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede
Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale
percelen waarop de aanvraag betrekking heeft,
bedraagt 3000m² of meer en de geplande
bodemingreep bedraagt 5000m² of meer, zoals bepaald
in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12
juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere
oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

/

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota is om via de tot op
heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te

gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?

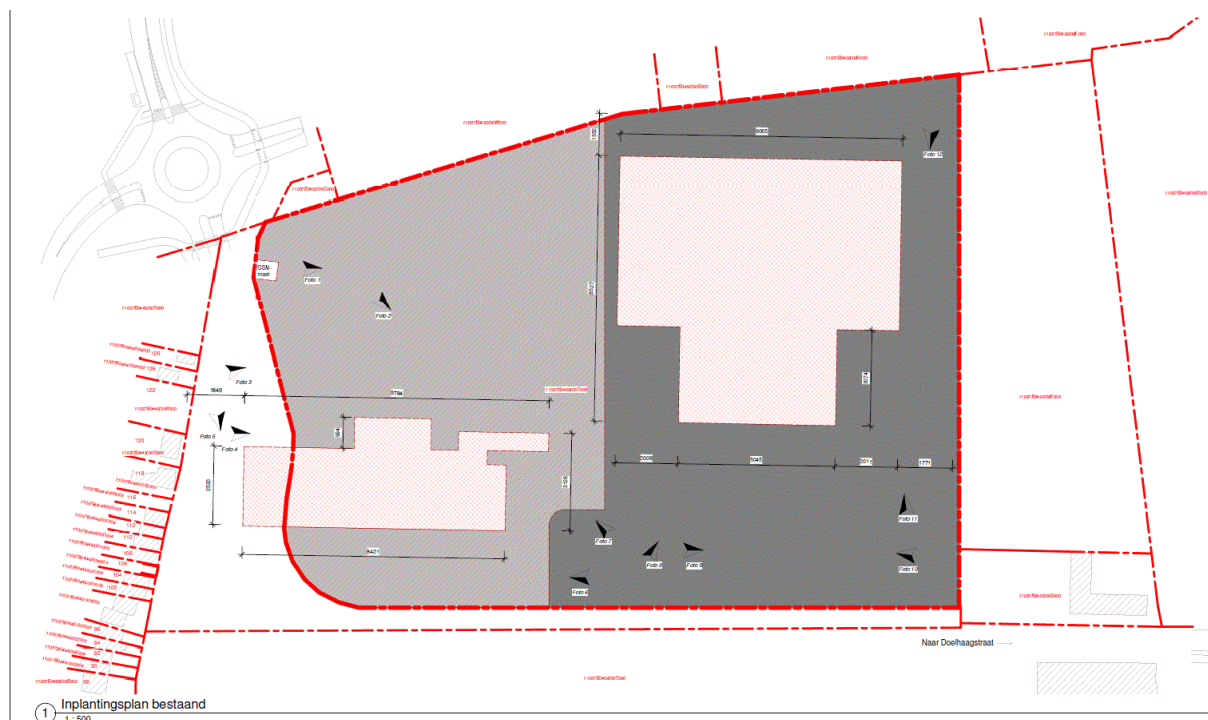
Thesaurus

Bureauonderzoek, groeve, beperkte samenstelling, GGA.

2. Inleiding

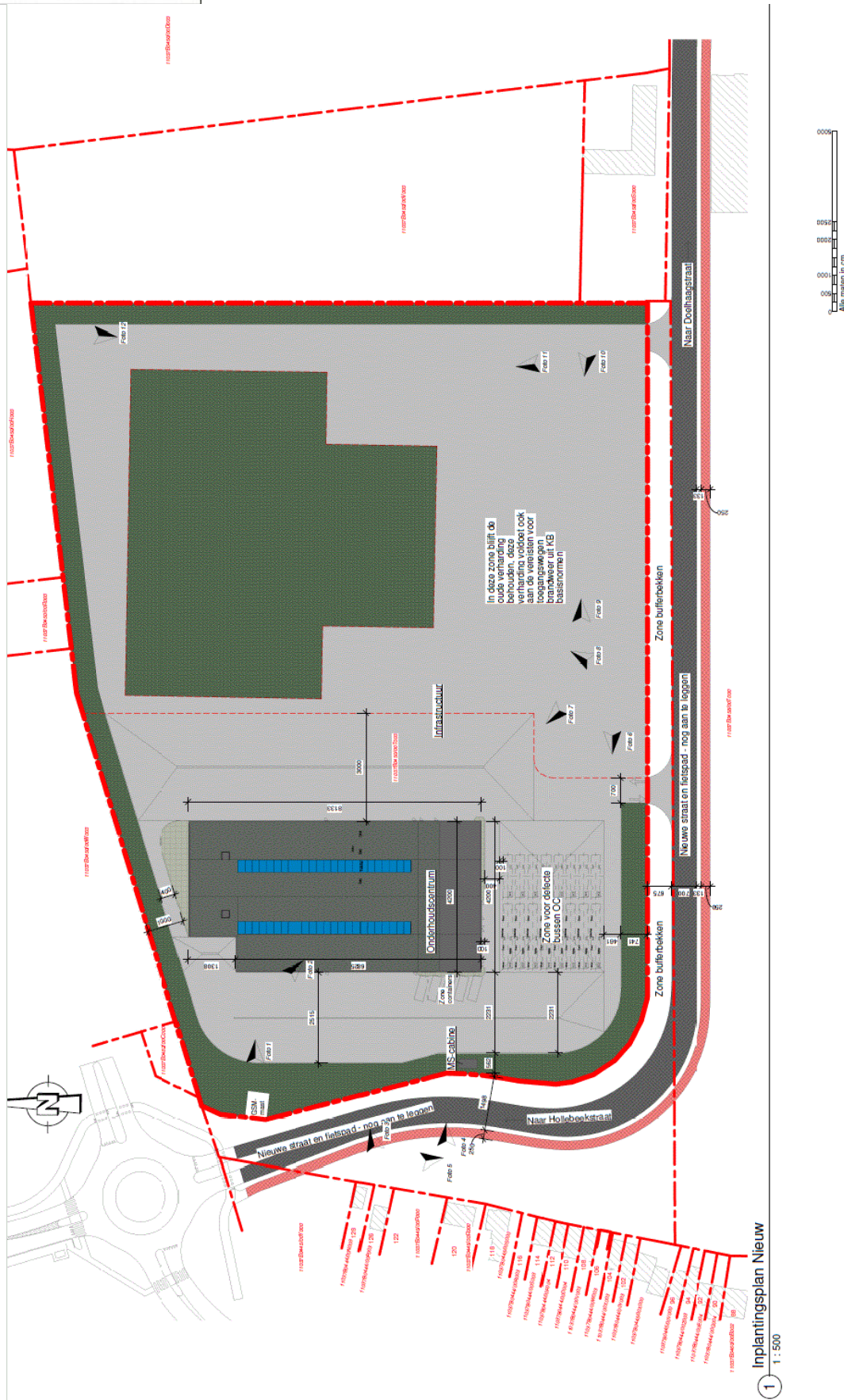
Doel van dit bureauonderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag te Rumst, Doelhaagstraat 77. In deze archeologienota wordt via een bureauonderzoek nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Het projectgebied wordt in eerste instantie binnen een grotere context geplaatst. Vervolgens wordt nagegaan wat de recente gebruiksgeschiedenis van het projectgebied is en wat hiervan de mogelijke impact was op perceelsniveau. Deze archeologienota heeft betrekking op de eerste van twee geplande fases.

2.1. Beschrijving van de geplande werkzaamheden

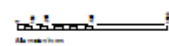
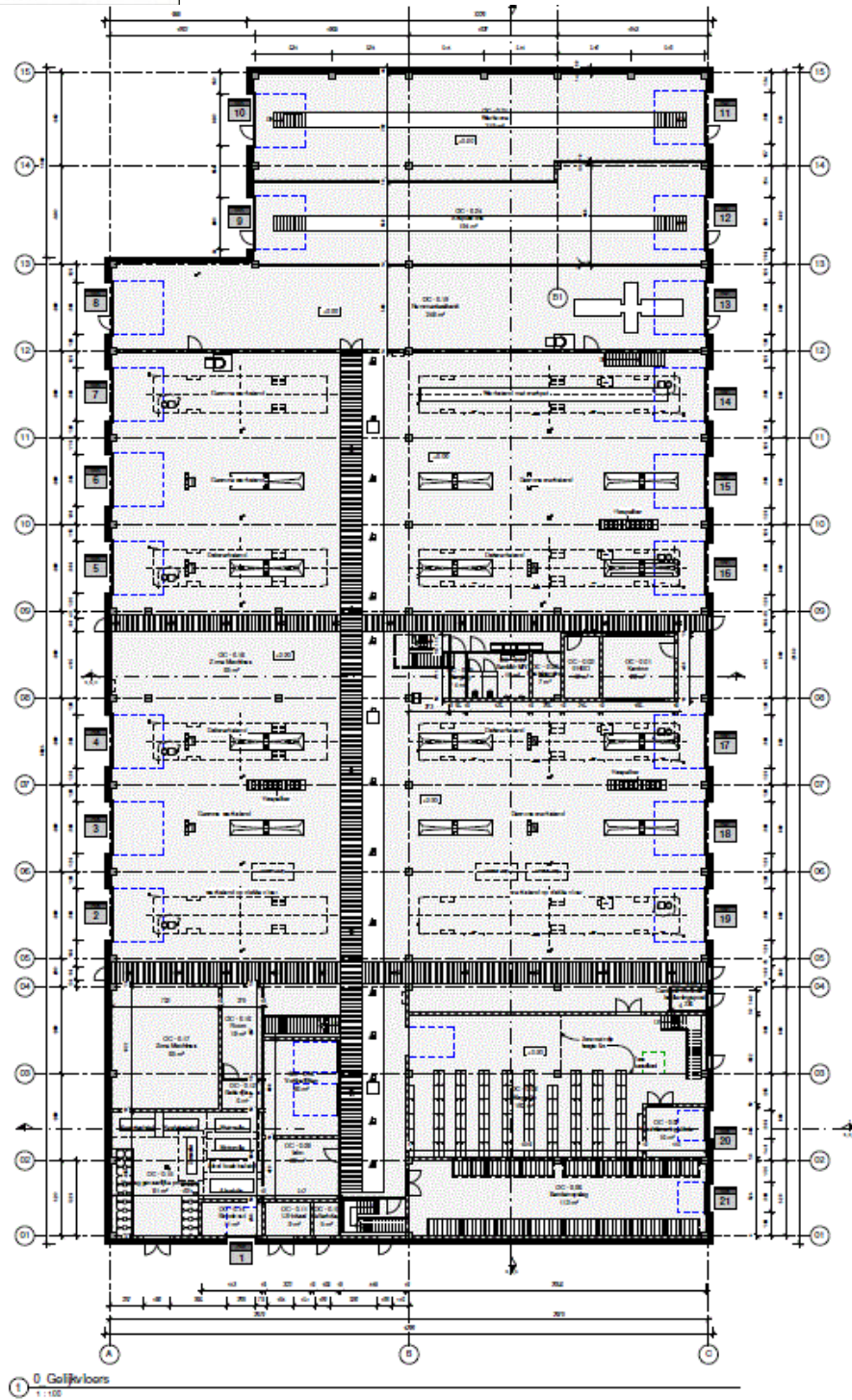

Figuur 2: Bestaande inplanting met aanduiding te slopen gebouwen en verharding in rood

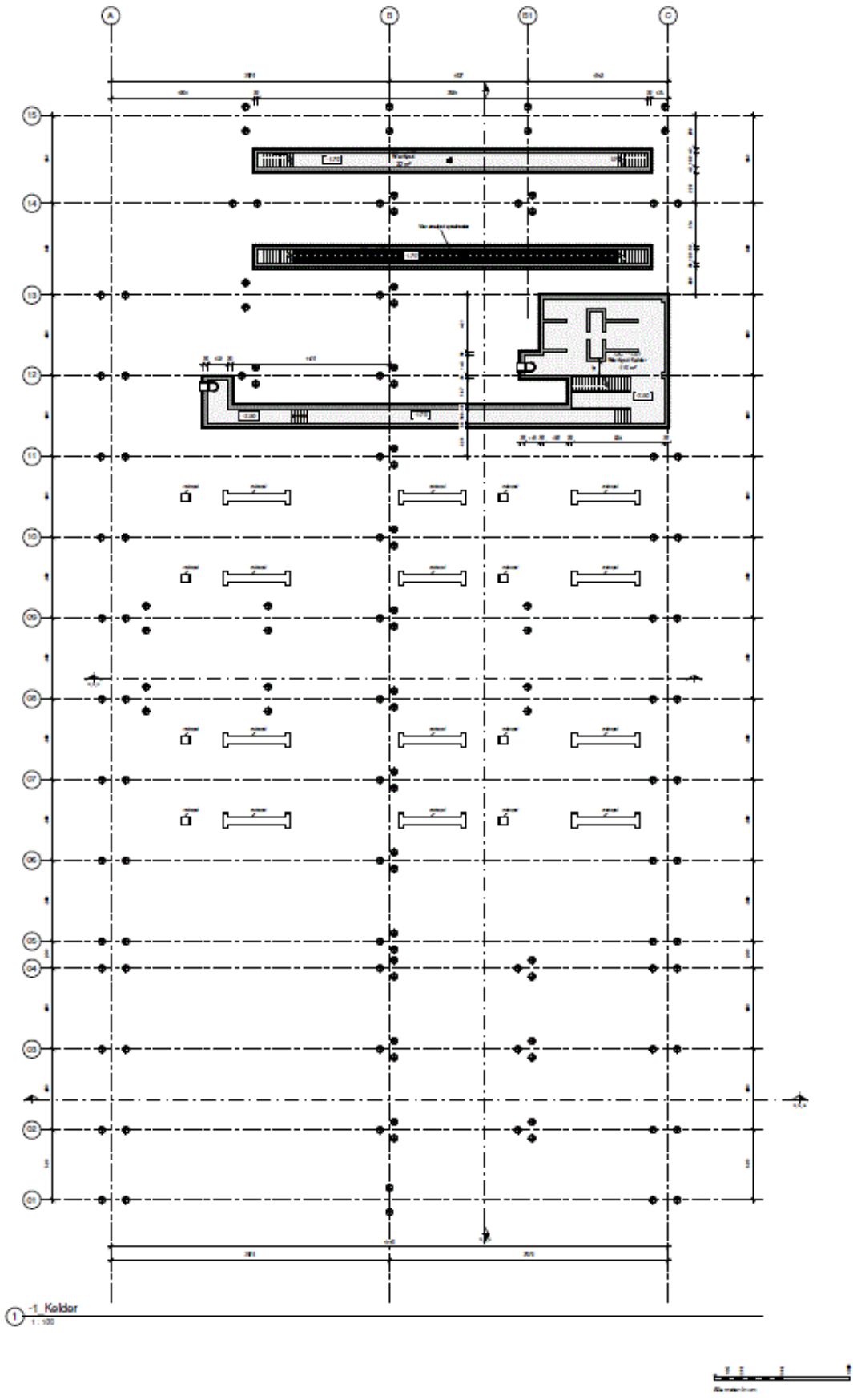
Op de projectlocatie zal een onderhoudscentrum met parking (fase 1) en stelplaats (fase 2) worden gebouwd voor de bussen van De Lijn. De huidige bebouwing wordt gesloopt. Een deel van de bestaande verharding wordt binnen fase 1 verwijderd en vervangen door nieuwe verharding. De overige verharding zal binnen fase twee worden verwijderd. Hiervoor zal een nieuwe omgevingsvergunning worden aangevraagd. Een deel van de bestaande verharding wordt vervangen door een groenbuffer rondom het terrein. Ter hoogte van het ene gesloopte gebouw wordt in fase 1 een groenzone met gras voorzien om in fase 2 plaats te maken voor een parking voor bussen. Ter hoogte van het andere gesloopte gebouw wordt een nieuw onderhoudscentrum gebouwd.

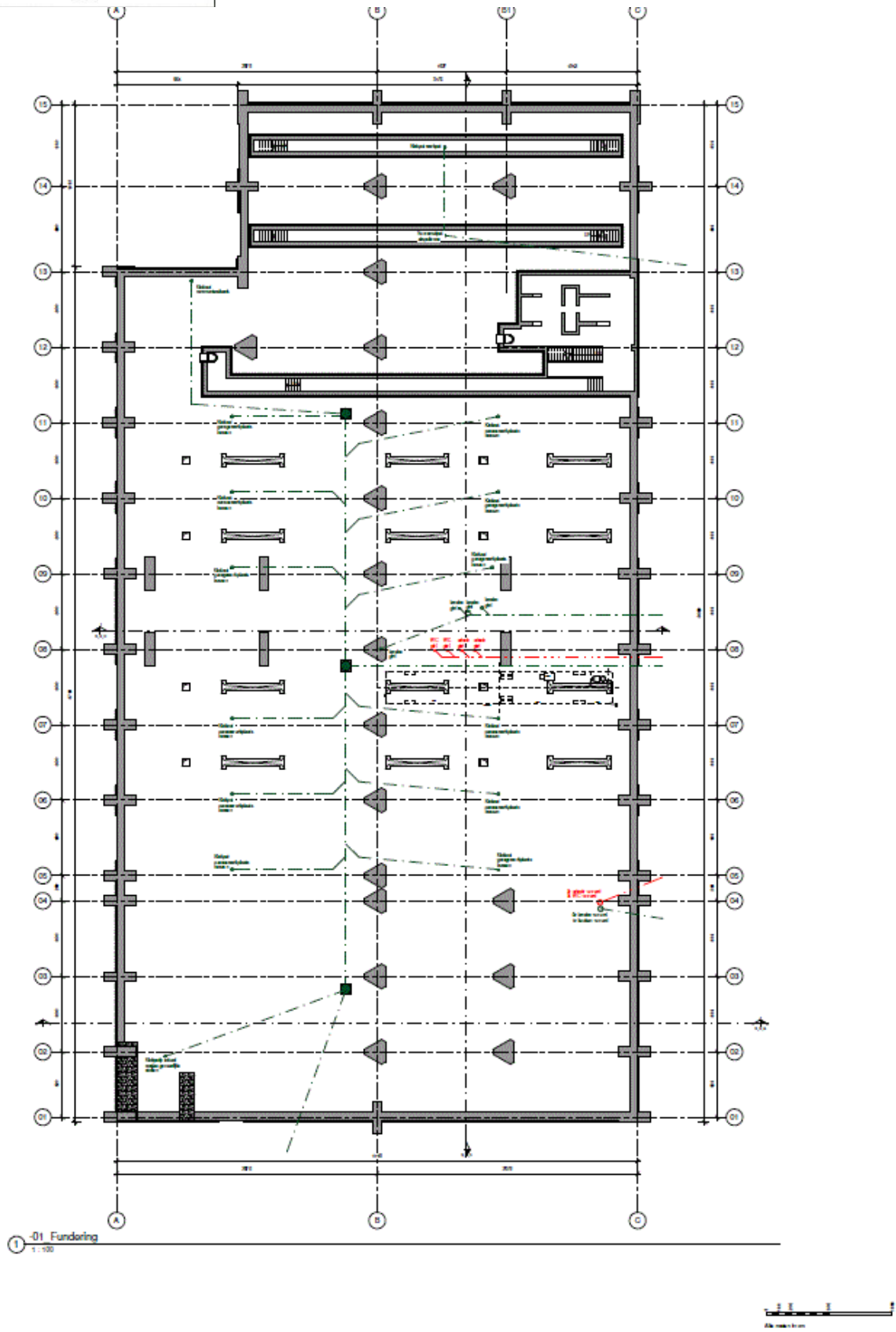
Figuur 3: Nieuwe inplanting

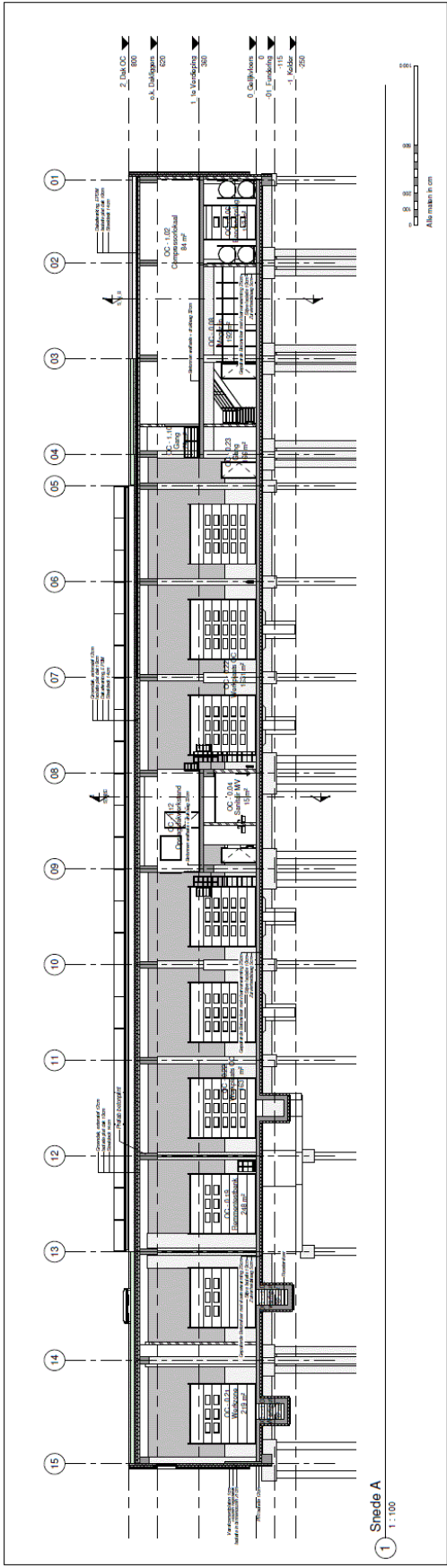
Figuur 4: Nieuwe inplanting: gelijkvloers

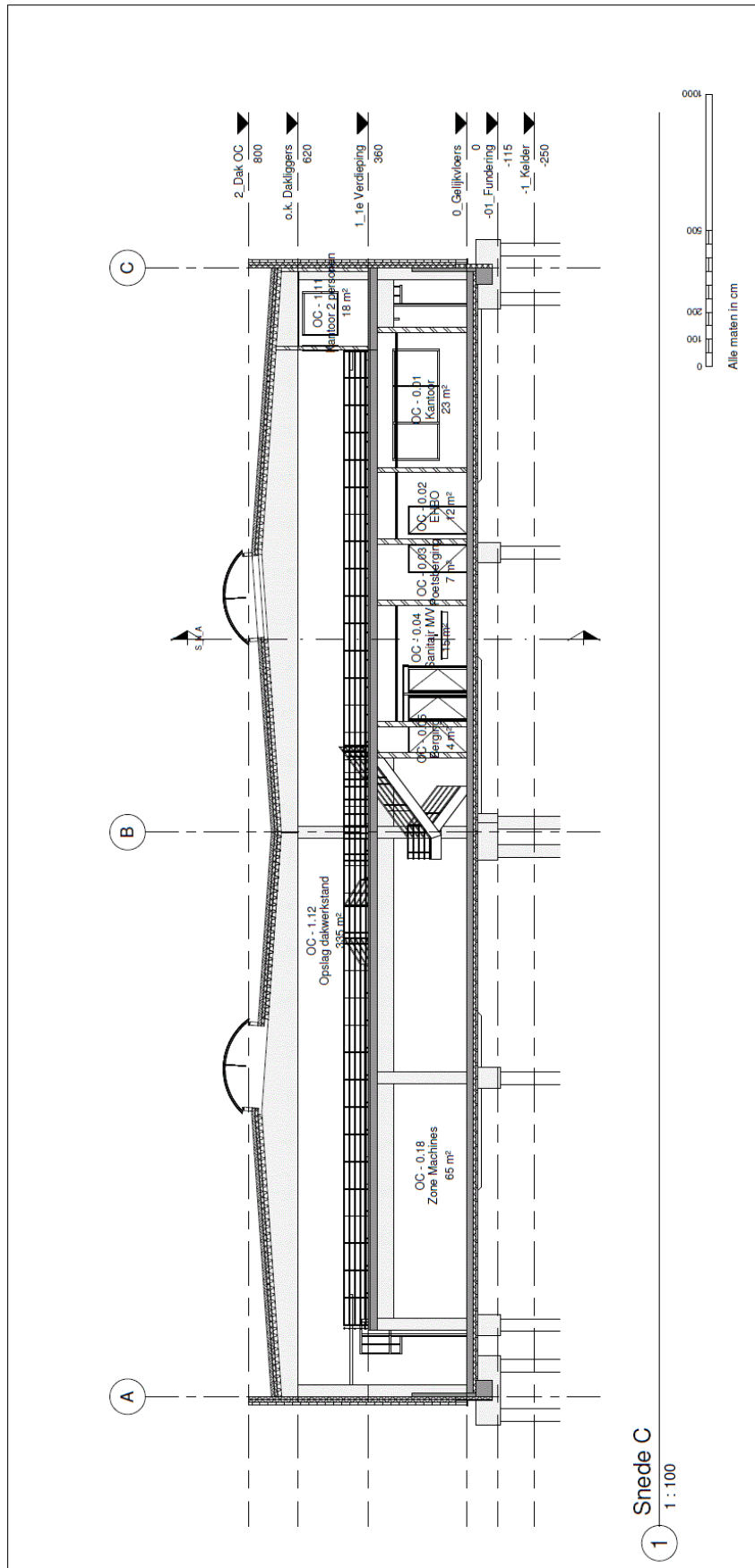
Figuur 5: Nieuwe inplanting: kelder

Figuur 6: Nieuwe inplanting: funderingsplan

Figuur 7: Nieuw ontwerp: snede A

Figuur 9: Nieuw ontwerp: snede C

2.2. Archeologische voorkennis

Er werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd binnen het projectgebied.

2.3. Methodiek van het onderzoek

Om een antwoord te kunnen formuleren op de hoger geformuleerde vraagstellingen werden verschillende acties ondernomen. In de eerste plaats werden hoofdzakelijk bronnen geraadpleegd die online beschikbaar werden gesteld door de Vlaamse Overheid. Na het raadplegen van de basisbronnen die beschikbaar zijn voor het betreffende projectgebied, werd nagegaan of het nodig was om bijkomende bronnen te raadplegen of dat de geraadpleegde bronnen volstonden om een antwoord op de desbetreffende vraag te formuleren. Tevens werd geëvalueerd of het raadplegen van eventueel bijkomende bronnen extra gegevens kon opbrengen om een antwoord te kunnen formuleren op de gestelde onderzoeksvragen. Aangezien het projectgebied gelegen is in een zone die gekenmerkt is door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden werd extra aandacht besteed aan de relatie van het projectgebied met het landschap en de ruimere omgeving.

Om een zicht te krijgen op de landschapshistoriek van het projectgebied werden de online databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be) geraadpleegd. De volgende kaarten werden geraadpleegd: bodemkaart, bodemgebruikskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het projectgebied. Tevens werd het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (raster 1 meter) geraadpleegd.

Om een inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van cultuurhistorische elementen en een verder inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van een archeologisch bodemarchief werden verschillende beschikbare historische en cartografische bronnen online geraadpleegd. Voor de oudere periodes werd beroep gedaan op gegevens beschikbaar op www.inventaris.onroerendergoed.be. De hier beschikbare gegevens kwamen tot stand na een uitgebreide literaire studie. De opgegeven bronnen werden niet extra gecontroleerd, noch werden er bijkomende bronnen geraadpleegd. Op basis van de beschikbare gegevens werd beslist dat deze volstonden om een algemeen beeld te verkrijgen omtrent de historische ontwikkeling van Rumst (waarin het projectgebied zich bevindt). Voor de cartografische bronnen werden in de eerste plaats de georeferencierte plannen geraadpleegd op het online Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroerendergoed.be). Het betreft de kaart van Ferraris, de Atlas der Buurtwegen en de kaarten van Vandermaelen en Popp. Tevens werden enkele 20ste en 21ste eeuwse luchtfoto's geraadpleegd op dezelfde website. Deze werden voornamelijk geraadpleegd om een zicht te krijgen op de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving in recente tijden. Om een zicht te krijgen op het gebruik en de ontwikkeling van het terrein

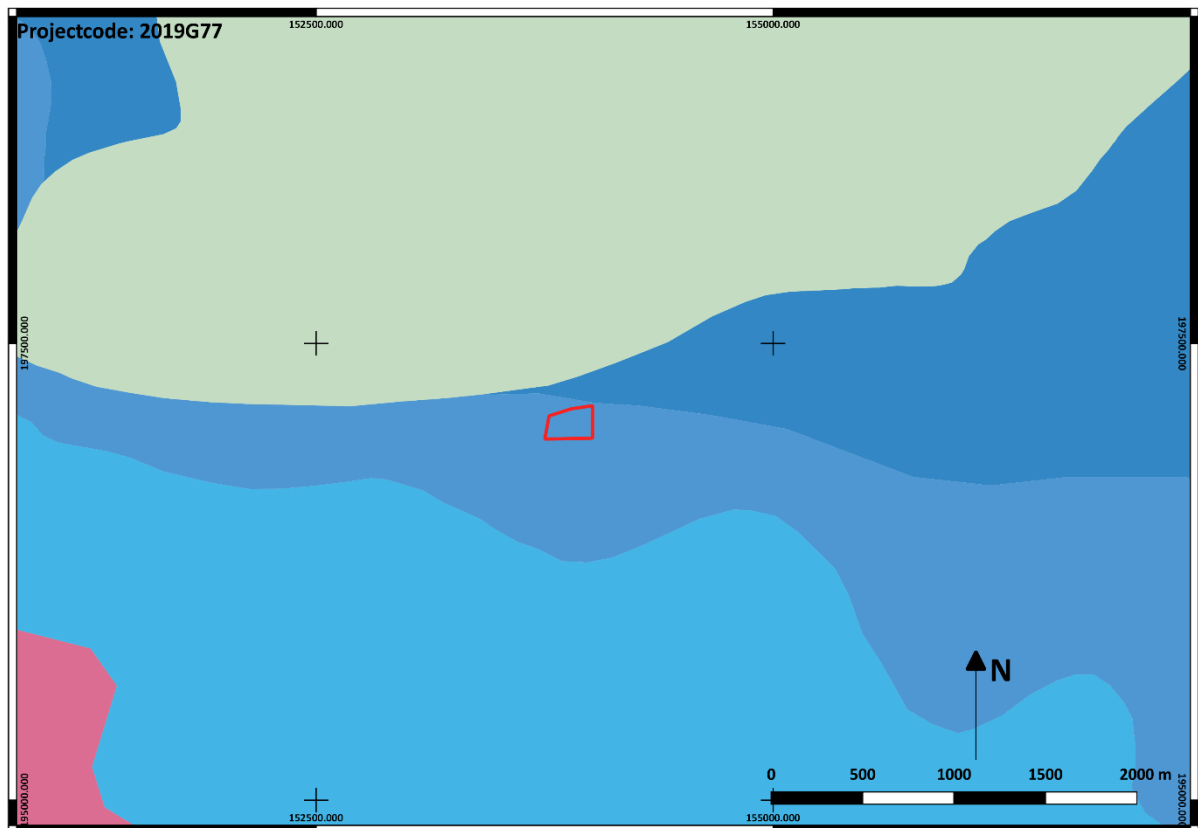
in de laatste 200 jaar werd tevens www.cartesius.be geraadpleegd. Hier werden enkele 19de en 20ste eeuwse kaarten geraadpleegd.

Aan de hand van de online beschikbare bronnen kon voldoende informatie gegenereerd worden omtrent het archeologische potentieel van het projectgebied. Daarom werd besloten geen bijkomende literaire bronnen te raadplegen.

3. Archeologisch bureauonderzoek/assessment

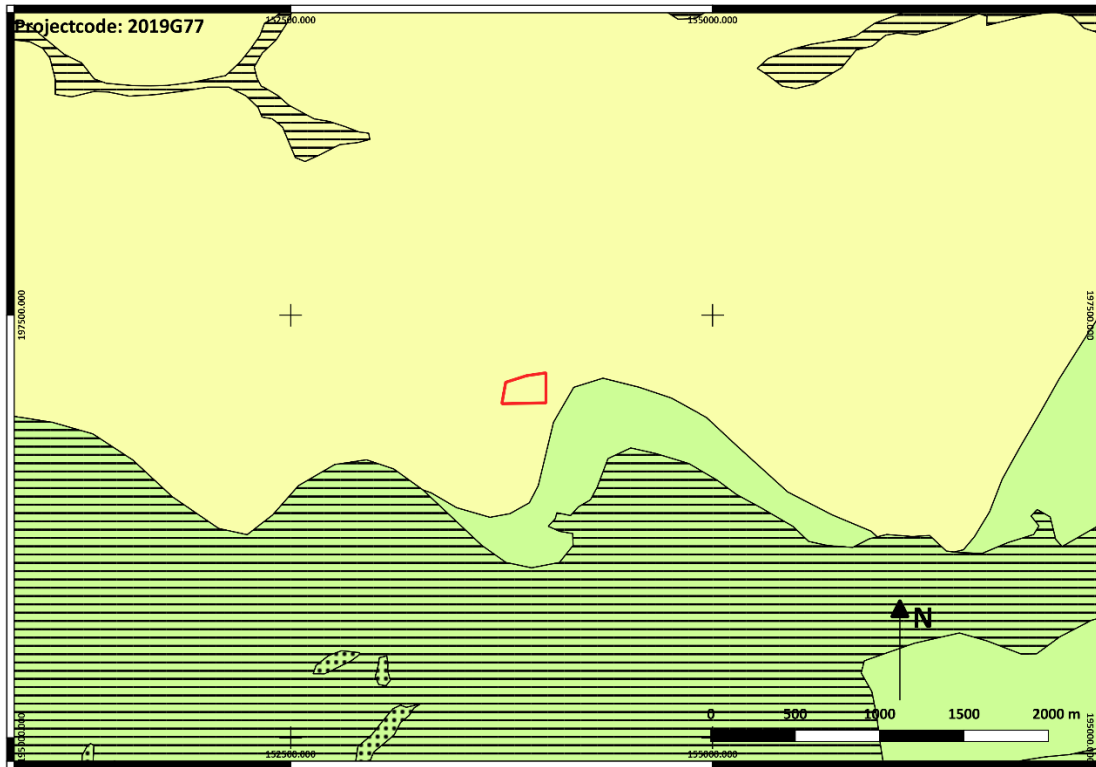
3.1. Geo(morfo)logie en bodem

Geomorfologisch behoort het gebied tot de Boomse Cuesta, een hoogte ten zuiden van Antwerpen. De Boomse cuesta wordt in het zuiden en zuidoosten begrensd door de Rupel, in het westen door de Schelde. De flank van de cuesta is noord tot noordoostelijk gericht. De morfologie van de Boomse cuesta wordt sterk bepaald door de Boomse klei.¹

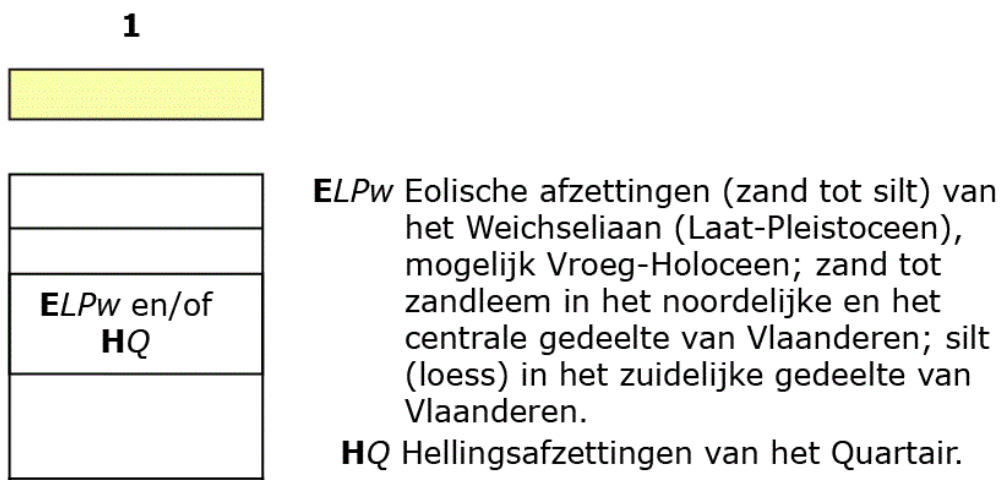
Figuur 10: Projectgebied op tertiair geologische kaart

¹ BOGEMANS F., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, kaartblad 23 Mechelen*, Brussel, 1996.

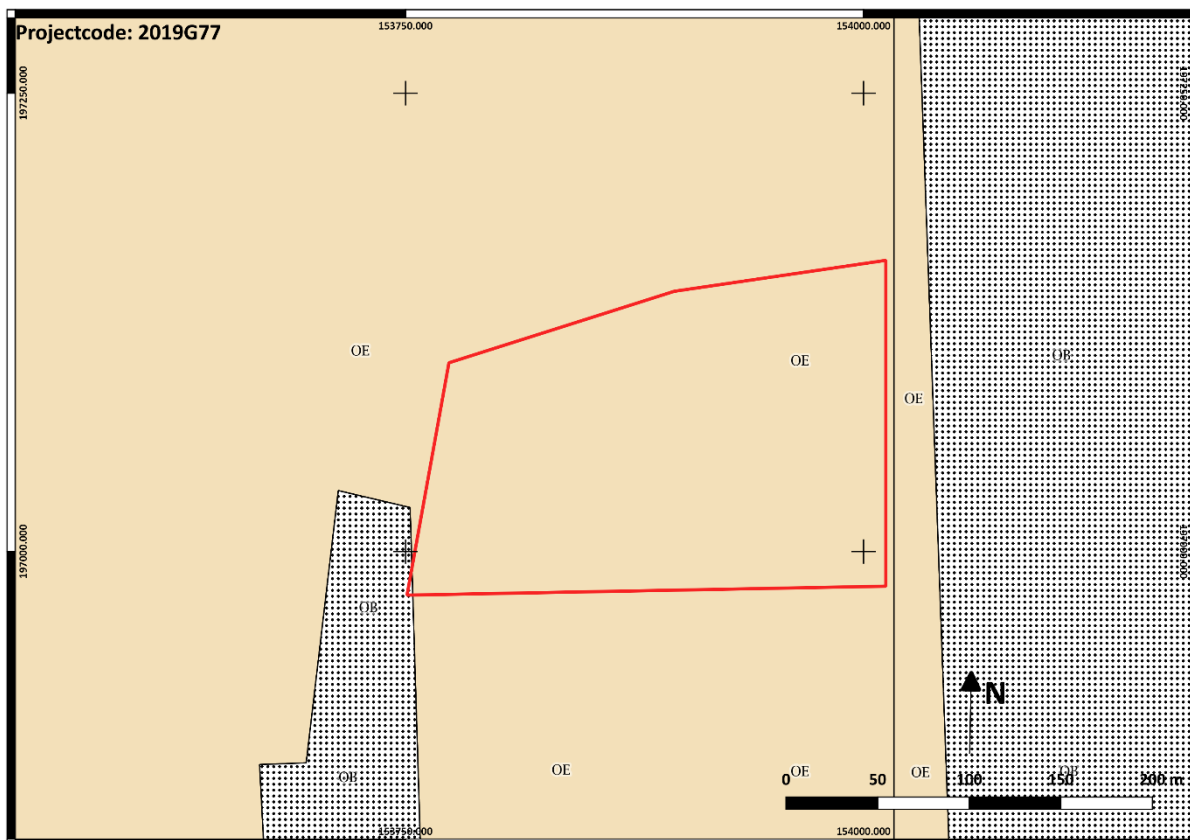

Figuur 11: Projectgebied op quartair geologische kaart

Volgens de Quartairgeologische profieltypekaart behoort het projectgebied tot type 1. Bij dit profieltype werden bovenop het pre-quartaire substraat eolische afzettingen uit het Weichseliaan (laat-pleistoceen) en mogelijk het Tardiglaciaal (vroeg - holoceen) afgezet en/of hellingsafzettingen uit het quartair. Er vonden geen Tardiglaciale en/of holocene afzettingen plaats boven op de pleistocene sequentie. Deze dekzandmantel vormt de oppervlakkige laag waarin zich de bodem heeft ontwikkeld en waarop de menselijke activiteit plaats vindt.

Figuur 12: Legende Quartairgeologische profieltype 22

Figuur 13: Projectgebied op de bodemkaart van Vlaanderen

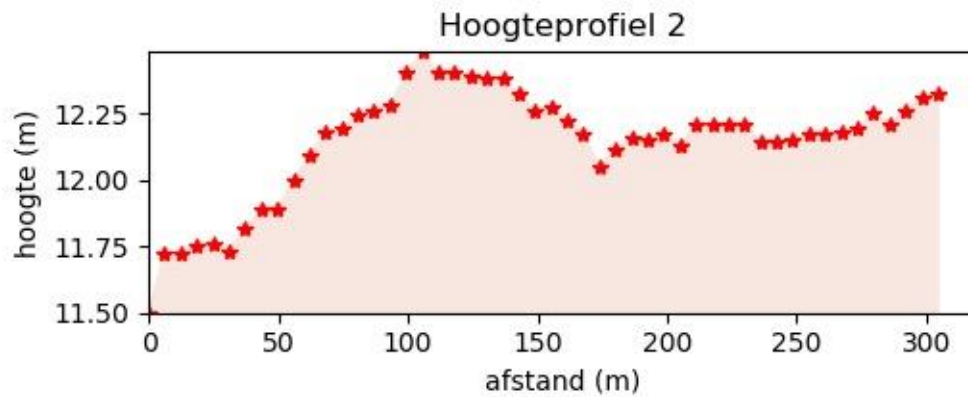
Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt voor het projectgebied een bodemtype OE weergegeven. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). Bodems op opgepulde groeves (OE) zijn daar een voorbeeld van.²

3.2. Topografie

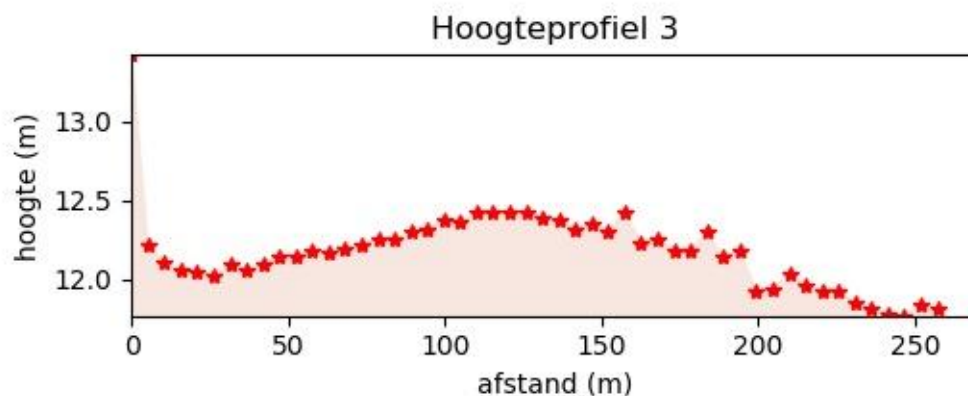
Het onderzoeksgebied ligt in de gemeente Rumst, ca. 550 m ten noorden van de dorpskern. Rumst ligt ten zuiden van Antwerpen, aan de samenvloeiing van de Dijle en de Nete tot de Rupel. Het onderzoeksgebied is terug te vinden op de topografische kaart 1/10.000 kaartbladen 23/3N en 23/4N. Hydrografisch behoort het onderzoeksgebied tot het deelbekken van de Beneden Nete, het Netebekken en het stroomgebied van de Schelde. Lokaal wordt het gebied ontwaterd door de Stuyvenbergloop die enkele meters ten noorden van het onderzoeksgebied stroomt. Deze beek mondt ca. 750 m ten zuidwesten van het gebied uit in de Rupel. De Grote Nete stroomt ca. 750 m ten zuidoosten van het gebied en vloeit ca. 1000 m zuidwaarts samen met de Dijle om zo de Rupel te vormen. De meanders van deze rivieren vormen de zuidelijke grens van de gemeente Rumst. Het projectgebied bestaat uit een min of meer trapeziumvormig perceel gelegen achter de woningen ten oosten van de Haagdoelstraat ongeveer tegenover het kruispunt met de Cattenbergstraat.

² VAN RANST E. & C. SYS, 2000.

Het projectgebied heeft een vrij vlak oppervlakteverloop en situeert zich rond de 12 meter hoogtelijn met hoogtes binnen het projectgebied die schommelen tussen 11,68 en 12,47 meter + TAW. Het terrein vertoont een lichte stijging in noordelijke richting. De hoogste waarden situeren zich dan ook in dit gedeelte van het terrein.

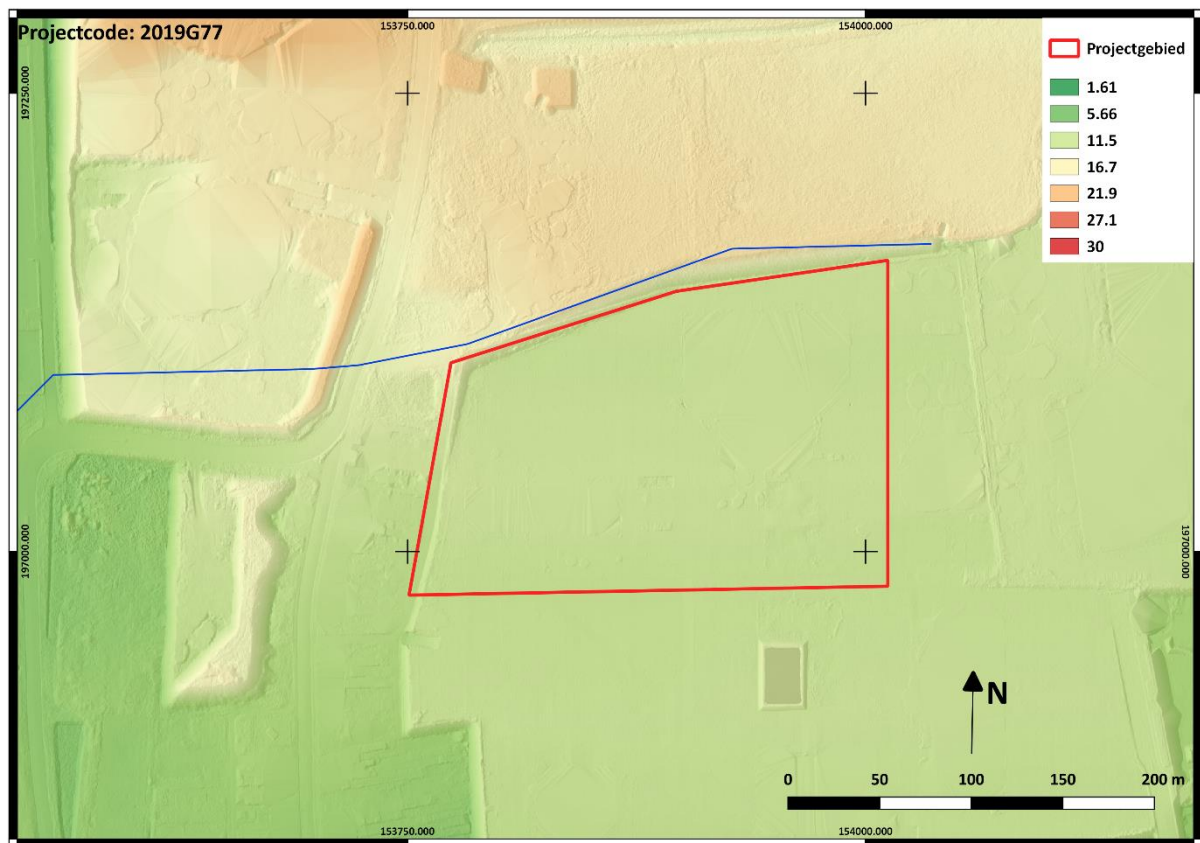

Figuur 14: Doorsnede door het terrein van zuidwest naar noordoost

Figuur 15: Doorsnede door het terrein van noordwest naar zuidoost

Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen is te zien dat het projectgebied zich situeert ter hoogte van een kunstmatig aangelegd vrij vlak reliëf. Aan de westzijde is een duidelijk niveauverschil zichtbaar. Ook de terreinen ten noorden van het terrein aan de overzijde van de Stuyvenbergloop zijn opgehoogd. Hier lijken de opgebrachte pakketten nog dikker te zijn in vergelijking met het projectgebied. Het DHM lijkt de bodemkaart te bevestigen. Hierop is sprake van een opgevolde groeve. Ook het hoogteprofiel van het terrein toonde aan dat het terrein licht stijgt in noordelijke richting.

Figuur 16: Detail DHM ter hoogte van projectgebied

3.3. Historische, cartografische en archeologische kennis

3.3.1. Korte historiek van Rumst (geschreven bronnen)

Talrijke archeologische vondsten op het grondgebied van de gemeente wijzen op een belangrijke Romeinse nederzetting (1ste tot 3de eeuw ?) op het kruispunt van de Romeinse heirbaan Bavai-Bergen-Asse-Utrecht en de rivieren Rupel-Dijle-Nete. De Frankische strooptochten rond het jaar 270 stelden een einde aan deze eerste bloei. Later vormde er zich een nieuwe gemeenschap, maar die werd in 837 door de Noormannen geteisterd. Na deze invallen herleefde Rumst als handelscentrum. Zijn jaarmarkt werd bezocht door lakenhandelaars uit Walem en Duffel. Ook de financiers uit Walem waar het Brabantse muntatelier gevestigd was, waren er trouwe klanten. In de 9de eeuw zou Rumst een onderhorige villa geweest zijn van de villa dominicata van Grimbergen, beheerd door de Berthouts. Dezen werden als heren van het Land van Rumst (dit is Rumst-Terhagen, Boom, Willebroek, Ruisbroek en Heindonk) opgevolgd door de families Van Perwijs en Van Vianden (13de eeuw), (circa 1290 werd het Land van Rumst een afzonderlijke heerlijkheid), Van Coucy en Van Bethune (14de eeuw), Van Luxemburg (15de eeuw), Van Bourbon, Van Nassau, Van Oranje en Schetz (16de eeuw), de la Baume (17de eeuw), (onder Karel de Baume werd het Land van Rumst in vier delen gesplitst: Willebroek-Ruisbroek, Heindonk, Rumst-Terhagen, Boom) en tenslotte door de prinsen de Ligne. In 1874 werd het

gehucht Terhagen als afzonderlijke gemeente afgescheiden en in 1977 werden de gemeenten Rumst-Reet-Terhagen gefusioneerd. Het westelijke deel der gemeente tussen 's Herenbaan, Hollebeekstraat en Rupel heeft een typisch industrieel karakter met kleiputten en steenfabrieken: 25% van het totale grondgebied wordt ingenomen door de kleiuitbatingen; ten oosten van de Hollebeekstraat bevinden zich een aantal verlaten kleiputten die deels als stort worden gebruikt, deels begroeid zijn met wilde bloemen en struikgewas. Het oostelijk deel is landbouwgebied met weiland, tuinbouw (serres) en een weinig akkerbouw.

De belangrijkste weg van lokaal belang (van het zuidwesten naar het noordoosten) vertrekt op de Markt en loopt via Kerk-, Tibur-, Busse- en Lage Vosbergstraat naar Duffel; de Antwerpse respectievelijk Mechelsesteenweg (noord-zuid) in het oostelijk deel werd op het grondgebied van Rumst aangelegd in 1648 en verbreed in 1814, de E19 (noord-zuid) die de gemeente in twee helften verdeelt, in 1973. Van het oude Rupelslot, de voornaamste burcht van de Berthouts in de 13de eeuw, zouden nog resten te vinden zijn in de gewelfde kelders en muurpanden van woningen aan de Markt. De oudste bebouwde kern zou te situeren zijn rond Veer- en Vissersstraat (nabij de Rupel). Thans wordt deze buurt nog steeds gekenmerkt door haar kleinschalige bebouwing met woonhuizen, herbergen en een charmant plein met lindeboom en Onze-Lieve-Vrouwekapelletje nabij de Molenbergstraat. Een van de 15de tot de 17de eeuw druk bezocht centrum is het Lazarusdorp ten zuidoosten van de Mechelsesteenweg; hiervan resten nog de kapel en enkele lazaretten. Het drossaardhuis (17de eeuw) op de Markt getuigt van de vooraanstaande rol der gemeente in vroegere tijden, de Slijkhoeve (17de eeuw) in het noorden herinnert aan het leenroerig stelsel met zijn diverse grondheerlijkheden. Uit de 19de eeuw (industriële revolutie, bevolkingsexplosie) dateren enerzijds verschillende arbeiders- en burgerhuizen in de dorpskom, anderzijds enkele hoeven en boerenarbeidershuizen in het oosten en noorden van de gemeente namelijk in Busse-, Lage en Hoge Vosberg-, Lazarus-, Varen- en Hoge Meentochtstraat waarvan enkele met 18de-eeuwse kern (Lazarusstraat nummer 10 en Hoge Meentochtstraat nummer 40); eind 19de - begin 20ste eeuw ontstaan de arbeiderscités bij de steenfabrieken (Nieuw-, Steenberghoek- en Molenbergstraat nabij Terhagen) tegelijk met de villa's van de steenbakkersbazen (Kerkstraat). In de Doelhaagstraat komt een jongensschool (1875 en volgende), in de Kerkstraat een klooster en meisjesschool (1864 en volgende). Circa 1920 worden door de trammaatschappij enkele woningen gebouwd voor pendelaars in de Kerkstraat; soortgelijke doch kleinere rijhuizen komen er in de Tuinwijk. Ten westen van de E19 vindt men recente verkavelingen eveneens met groepsbebouwing (circa 1955 en volgende), ten oosten nieuwe vrijstaande woningen (na 1960).³

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13698>

3.3.2. Cartografische bronnen/luchtfoto's

Bij de studie van de cartografische bronnen werd gekeken naar de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. Voor het projectgebied zijn verschillende historische kaarten beschikbaar die alle digitaal beschikbaar zijn op het geoportaal. Er werd eveneens gekeken voor eventueel bijkomende informatie op www.cartesius.be. Op de site werden enkele 19de en 20ste eeuwse kaarten aangetroffen die ons extra kennis omtrent het archeologische potentieel van het terrein opleverden.

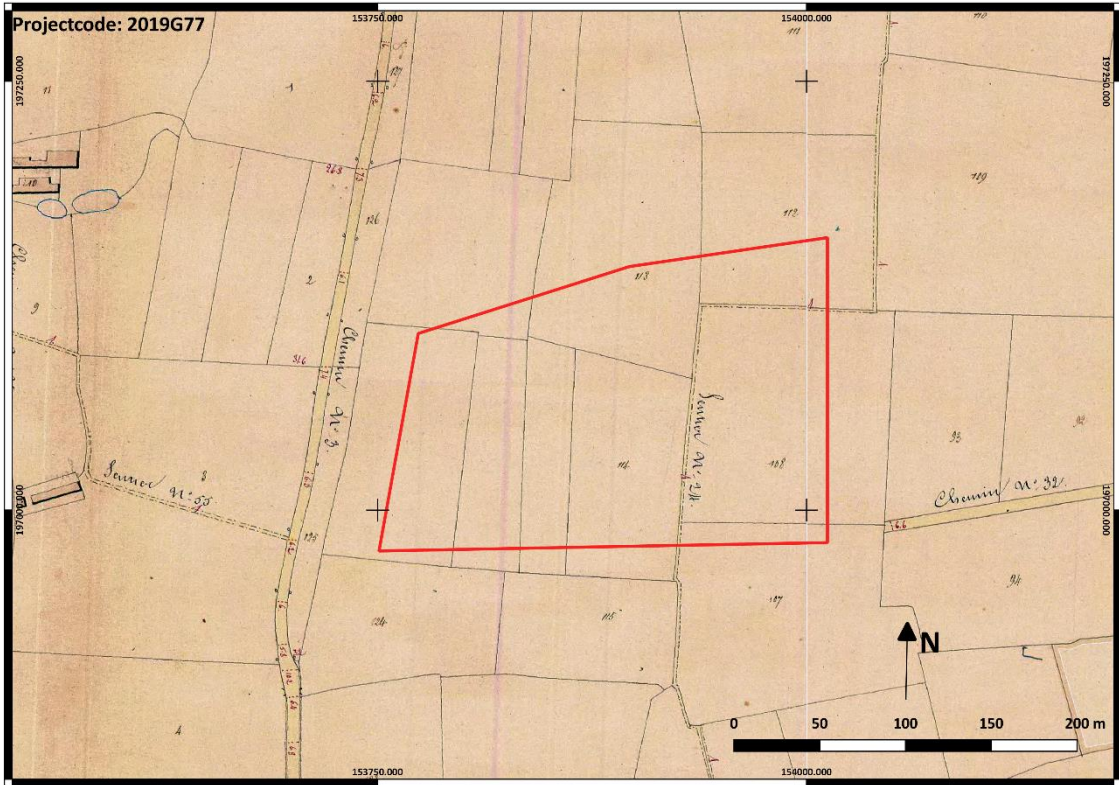
De oudst beschikbare georefereneerde kaart voor het projectgebied (kaart van Fricx uit 1712) wordt hier niet verder behandeld omwille van lage gedetailleerd en de te grote afwijking op de georeferentie.

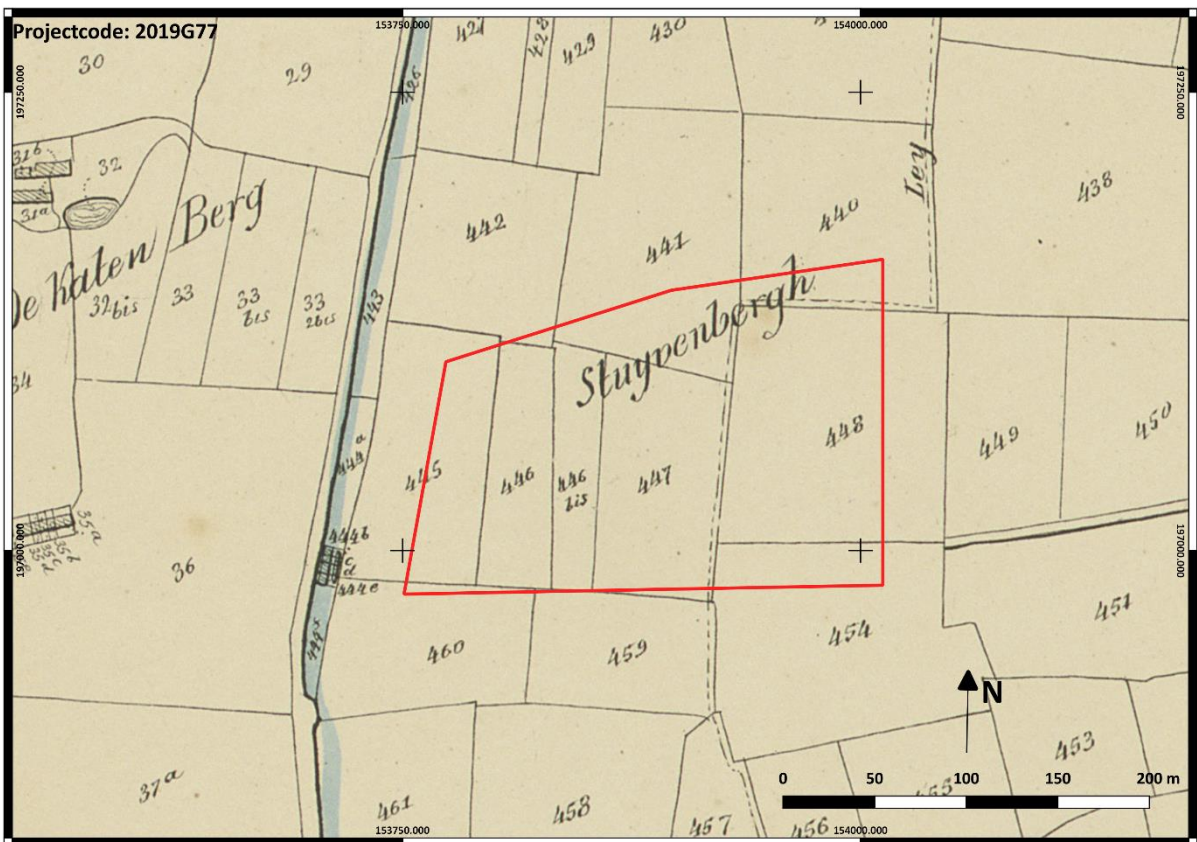
Figuur 17: Onderzoekgebied op kaart van Ferraris

Een eerste echt bruikbare kaart dateert uit het laatste kwart van de 18de eeuw. Het betreft de kaart van Ferraris. Op de kaart zien we dat het projectgebied volledig wordt ingenomen door akkers. Ten westen van het projectgebied situeert zich een weg die de velden doorkruist. Een vermoedelijke hoeve bevindt zich een eindje ten westen van deze weg in het hinterland.

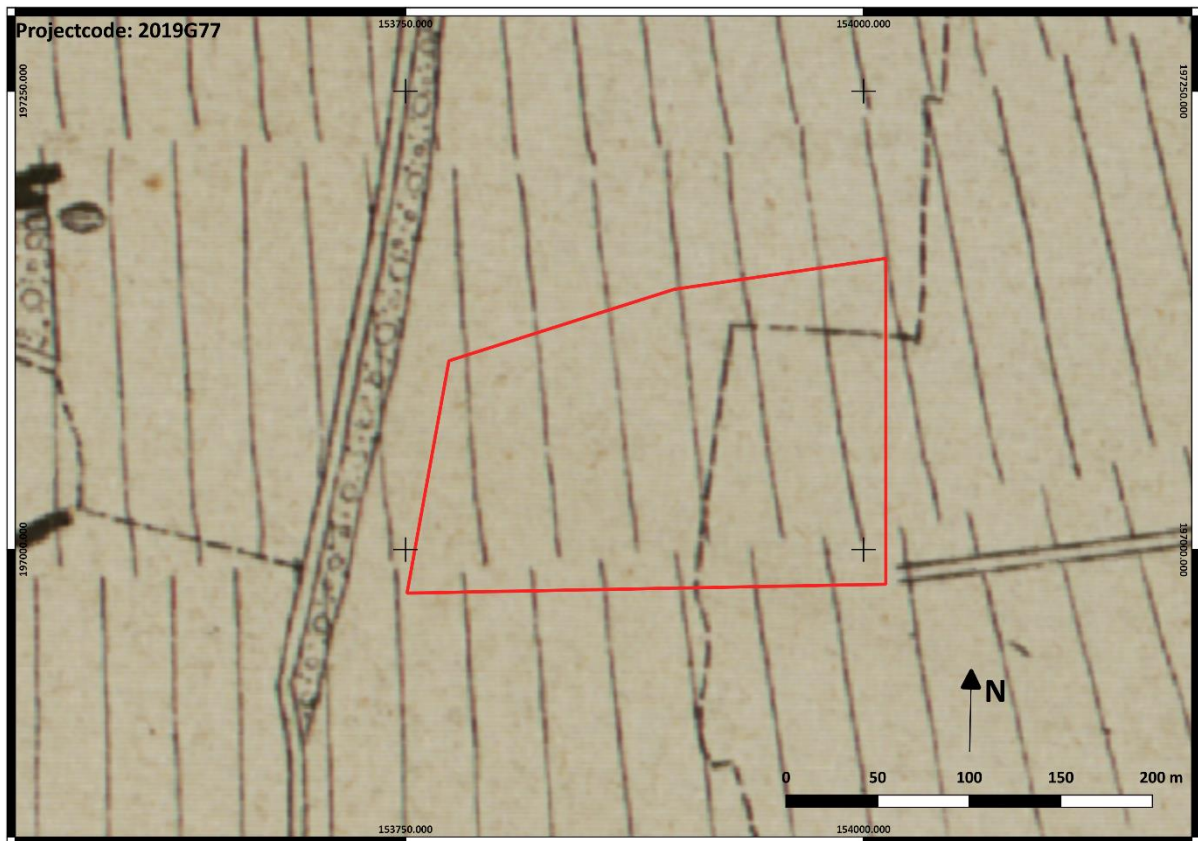
Op de beschikbare georefereneerde kaarten uit de 19de eeuw lijkt er met uitzondering van een 'veldweg' die de akkers ter hoogte van het projectgebied van noord naar zuid doorkruist, geen verandering te hebben plaatsgevonden. Het terrein doet allicht nog steeds dienst als akker. Op de kaart van Popp is het toponiem Stuyvenbergh aangeduid ter hoogte van het projectgebied.

Figuur 18: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen

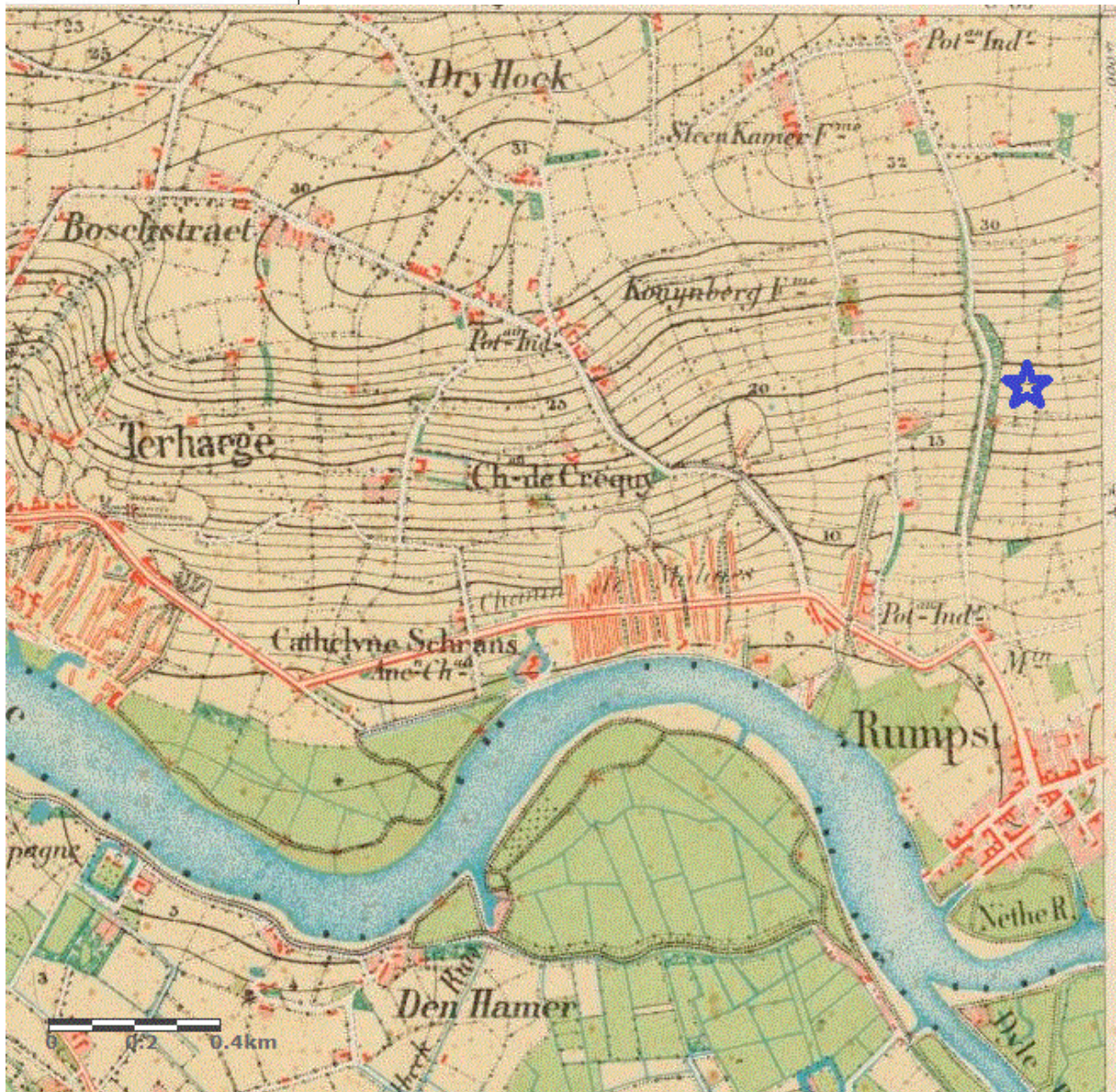

Figuur 19: Projectgebied op het plan Popp

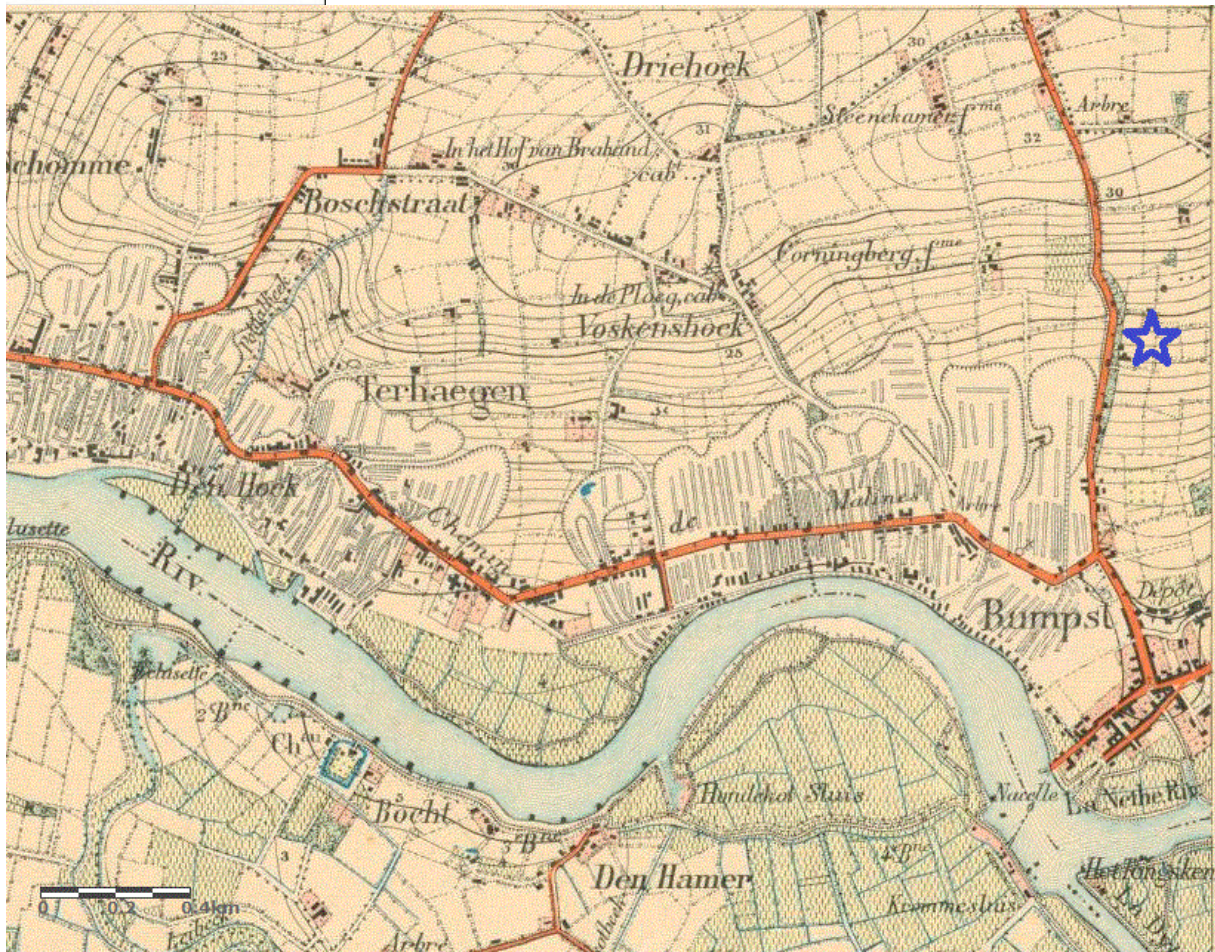
Figuur 20: Onderzoekgebied op de topografische kaart Vandermaelen

Gegevens over het concrete gebruik van het terrein ontbreken op de vorige kaarten. Daarom werden tevens enkele 19de en 20ste eeuwse topografische kaarten geraadpleegd. Op basis van de topografische kaarten uit 1864, 1892 en 1930-1947 kan geconcludeerd worden dat de omgeving van het projectgebied vanaf de tweede helft van de 19de eeuw geleidelijk aan ontgonnen werd als kleigroeve ten behoeve van de groeiende baksteenindustrie in de streek. Vanuit het westen zien we op de achtereenvolgende kaarten de aantasting van het natuurlijke landschap, waarbij de elkaar kort opvolgende hoogtelijnen verdwijnen na het ontginnen van de benodigde klei. Op de kaart van 1892 is het projectgebied nog net buiten de ontgonnen zone gelegen. Echter zien we op de volgende kaart dat ook ter hoogte van het projectgebied de volledige oorspronkelijke topografie is verdwenen. Een luchtfoto genomen omstreeks het midden van de 20ste eeuw toont duidelijk een beeld van met water opgevulde kleiputten en een steile onnatuurlijke rand die de noordelijke grens van de ontgonnen zone afbakend.

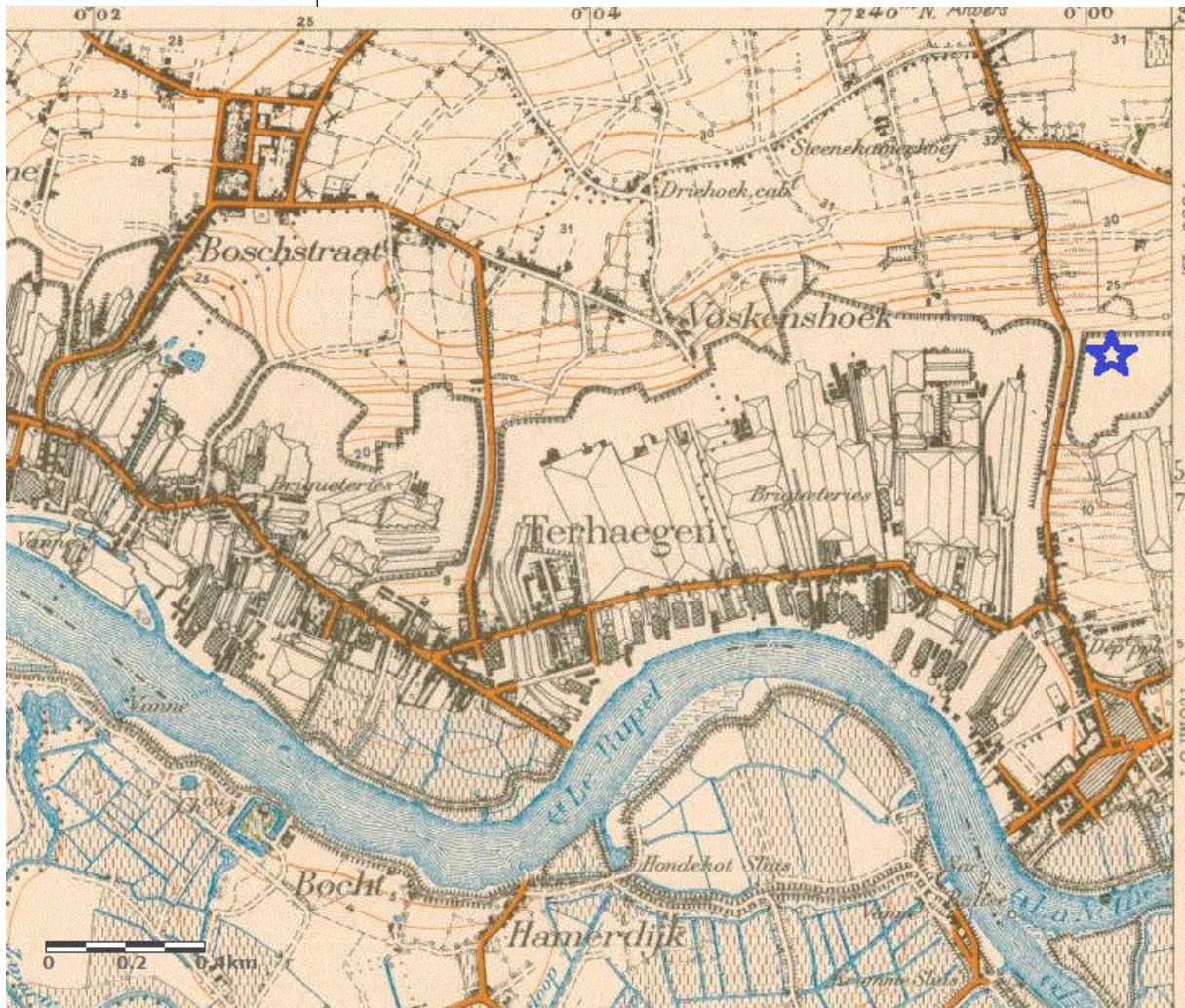
Figur 21: Topografische kaart NGI 1864 met positie projectgebied (blauwe ster)⁴

⁴http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_{06F12D56-7C61-4E17-B397-64900D915AF3}_default_404000/MapServer&lang=nl

Figuur 22: Topografische kaart NGI 1892⁵

⁵http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_{72817B82-CEB0-4559-8F27-0A49A147344E}_default_404000/MapServer&lang=nl

Figuur 23: Topografische kaart NGI 1930-1947⁶

Figuur 24: Luchtfoto 1947-1954⁷

⁶http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_78CD7842-B843-4B63-8D13-A61750863C72/default_404000/MapServer&lang=nl

⁷http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/ortho_default_3857_1947-1954/MapServer&lang=nl

4. Synthese, onderzoeksvragen en samenvatting

4.1. Synthese gespecialiseerd publiek en antwoord onderzoeksvragen

Op basis van de beschikbare bodemkundige, historische en cartografische gegevens over het projectgebied en zijn ruimere omgeving kan gesteld worden dat het projectgebied op het einde van de 19de of in het eerste kwart van de 20ste eeuw volledig werd afgegraven met het oog op kleiontginning ten behoeve van de productie van baksteen. Hierdoor kunnen we besluiten dat het terrein geen archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering meer bevat. We raden aan het volledige projectgebied op te nemen op de GGA-kaart.

- *Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?*

Geomorfologisch behoort het gebied tot de Boomse Cuesta, een hoogte ten zuiden van Antwerpen. De Boomse cuesta wordt in het zuiden en zuidoosten begrensd door de Rupel, in het westen door de Schelde. De flank van de cuesta is noord tot noordoostelijk gericht. De morfologie van de Boomse cuesta wordt sterk bepaald door de Boomse klei.

Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt voor het projectgebied een bodemtype OE weergegeven. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). Bodems op opgepulde groeves (OE) zijn daar een voorbeeld van.

Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen is te zien dat het projectgebied zich situeert ter hoogte van een kunstmatig aangelegd vrij vlak reliëf. Aan de westzijde is een duidelijk niveauverschil zichtbaar. Ook de terreinen ten noorden van het terrein aan de overzijde van de Stuyvenbergloop zijn opgehoogd. Hier lijken de opgebrachte pakketten nog dikker te zijn in vergelijking met het projectgebied. Het DHM lijkt de bodemkaart te bevestigen. Hierop is sprake van een opgepulde groeve. Ook het hoogteprofiel van het terrein toonde aan dat het terrein licht stijgt in noordelijke richting.

Op basis van de topografische kaarten van het NGI blijkt het terrein zich te bevinden in een zone die werd ontgonnen als kleigroeve en dit ten laatste in het eerste kwart van de 20ste eeuw.

- *Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?*

Gezien het terrein zich bevindt in een zone die werd gebruikt als kleigroeve ten behoeve van de baksteenproductie in de regio, is de kans op de aanwezigheid van archeologische of cultuurhistorische resten onbestaande. We raden dan ook aan het terrein op te nemen op de GGA-kaart.

4.2. Samenvatting niet gespecialiseerd publiek

Sinds 1 juni 2016 werd de wetgeving rond de omgang met archeologie in Vlaanderen gewijzigd. Er werden concrete criteria bepaald wanneer een bouwheer verplicht is een archeologische nota te laten opstellen. Zulke nota dient op basis van een aantal vooraf bepaalde stappen na te gaan of er zich

eventueel belangrijk archeologisch erfgoed in de bodem bevindt en hoe de bouwheer hier mee moet omgaan. De nota moet geschreven worden voor het toekennen van de bouwvergunning. Het terrein waarvoor deze nota werd geschreven, voldoet aan de vooropgestelde criteria. In de eerste plaats werd een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan wat het eventuele archeologische potentieel van het projectgebied is. Daarvan kunt u hier de samenvatting lezen.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kon worden vastgesteld dat het projectgebied gelegen is binnen een zone die in de 19de en 20ste eeuw volledig werd afgegraven en nadien terug werd opgevuld. Het terrein bevindt zich in een oude kleigroeve. Hierdoor zullen er geen archeologisch waardevolle resten meer aanwezig zijn binnen het onderzochte terrein en dienen geen verdere onderzoeken plaats te vinden.

5. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Op basis van de beschikbare bronnen kunnen we concluderen dat het projectgebied geen cultuurhistorische noch archeologische resten bevat. Het terrein is in het verleden gebruikt als kleigroeve waardoor alle eventueel aanwezige archeologische resten zijn weggegraven. We raden aan het terrein op te nemen op de GGA-kaart.

6. Bibliografie

6.1. Online bronnen

- www.geopunt.be
- www.cai.onroenderfgoed.be
- www.dov.vlaanderen.be
- www.geo.onroenderfgoed.be
- www.cartesius.be
- www.inventaris.onroenderfgoed.be
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13698>
- http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/ortho_default_3857_1947-1954/MapServer&lang=nl
- http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_{06F12D56-7C61-4E17-B397-64900D915AF3}_default_404000/MapServer&lang=nl
- http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_{72817B82-CEB0-4559-8F27-0A49A147344E}_default_404000/MapServer&lang=nl
- http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?basemapUrl=http://www.ngi.be/tiles/arcgis/rest/services/20k_{78CD7842-B843-4B63-8D13-A61750863C72}_default_404000/MapServer&lang=nl

6.2. Literatuur

- BOGEMANS F., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, kaartblad 23 Mechelen*, Brussel, 1996.

- VAN RANST, E. & C. SYS, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Gent, 2000.

7. Lijst figuren en bijlagen

7.1. Lijst figuren

Project code	Nr	Type	Onderwerp	Aanmaakschaal origineel	Aanmaakdatum origineel	Versie
2019G77	1	Kadasterplan	Projectgebied ten opzichte van GRB-bestand (©AGIV)	1/10000	2019	Digitaal
2019G77	2	Inplantingsplan	Bestaande inplanting	1/500	2019	Digitaal/PDF
2019G77	3	Inplantingsplan	Nieuwe inplanting	1/500	2019	Digitaal/PDF
2019G77	4	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: gelijkvloers	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	5	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: kelder	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	6	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: funderingsplan	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	7	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: snede A	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	8	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: snede B	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	9	Ontwerpplan	Nieuw ontwerp: snede C	1/100	2019	Digitaal/PDF
2019G77	10	Tertiairgeologische kaart	Uitsnede tertiairgeologische kaart thv het projectgebied (Bron: © dov.vlaanderen).	1/25000	onbekend	Digitaal
2019G77	11	Quartaairgeologische kaart	Uitsnede quartaairgeologische kaart thv het projectgebied (Bron: © dov.vlaanderen).	1/200000	2001	Digitaal
2019G77	12	Legende	Legende profieltype 1 (Bron: © dov.vlaanderen).	nvt	2007	Digitaal
2019G77	13	Bodemkaart	De bodems volgens de bodemkaart van België (Bron: © dov.vlaanderen).	1/20000	2015	Digitaal
2019G77	14	Hoogteprofiel	Doorsnede door terrein van ZW naar NO (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2019G77	15	Hoogteprofiel	Doorsnede door terrein van NW naar ZO (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2019G77	16	Hoogtekaart	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (1 meter) (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2019G77	17	Historische kaart	Uitsnede kaart van Ferraris, met aanduiding van het projectgebied (rood), detail (Bron: © AGIV)	onbekend	1771-1778	Digitaal
2019G77	18	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen, met aanduiding van het projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	1841-1843	Digitaal
2019G77	19	Historische kaart	Projectgebied op het Plan Popp (Bron © AGIV)	onbekend	1842-1880	Digitaal
2019G77	20	Historische kaart	Topografische kaart Vandermelen, met aanduiding van het projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	1846-1854	Digitaal
2019G77	21	Historische kaart	Projectgebied op topografische kaart 1864 (www.cartesius.be)	1/20000	1864	Digitaal
2019G77	22	Historische kaart	Projectgebied op topografische kaart 1892 (www.cartesius.be)	1/20000	1892	Digitaal
2019G77	23	Historische kaart	Projectgebied op topografische kaart 1930-1947 (www.cartesius.be)	1/20000	1930-1947	Digitaal
2019G77	24	Orthofoto	Luchtfoto projectgebied 1947-1954 (www.cartesius.be)	nvt	1947-1954	Digitaal

7.2. Lijst Bijlagen

Projectcode	Nummer Bijlage	Onderwerp	Figuurnummer	Pagina
2019G77	Bijlage 1	PDF Programma van maatregelen	Apart volume	/
2019G77	Bijlage 2	PDF Privacy-fiche	/	/